

Tuukka Heikkilä
17.9.2024

Liikenne- ja viestintävaliokunta keskiviikko 18.9.2024 klo 11.15 / HE 57/2024 vp / Asiantuntijapyyntö

Energiateollisuus ry:n asiantuntijalausunto HE 57/2024 vp:stä kyberturvallisuusdirektiivin (NIS 2 -direktiivi) täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Energiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikossa mainitusta esityksestä ja tulla asiassa kuulluksi.

Nostamme esille huomioita 1) soveltamisalasta ja toimijaluettelosta, 2) valvottavien toimijoiden omista resursseista, 3) seuraamusmaksusta sekä 4) viranomaisresursseista ja toimijoiden tukemisesta.

Soveltamisala ja toimijaluettelo

Vaikka energia-alalle on suurelta osin selvää kuuluminen soveltamisalaan, voi erityisesti uusien liiketoimintojen osalta tilanne olla varsin epäselvä. Viittaamme tässä myös Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n seikkaperäisiin lausuntoihin asiasta.

Olenainen kysymys on keskeisen toimijan määrittely 1 luku 3 §:n 3 momentin mukaisesti. On ehdottoman tärkeää, että viranomaisen olisi tässä oma-aloitteinen ja neuvoisi aktiivisesti toimijoita, jotta puutteet toimijaluettelossa voitaisiin havaita hyvissä ajoin. Tämä edellyttää myös riittäviä resursseja viranomaisten käyttöön.

Sillä, kuuluuko soveltamisalaan, on ratkaiseva merkitys mm. toimijan johdon henkilökohtaisen vastuun kannalta. Mahdolliset ankarat seuraamukset huomioiden, on kohtuutonta edellyttää, että jokainen toimija kykenisi oma-aloitteisesti tulkitsemaan toimijaluetteloon kuulumisen kriteerejä samalla tavoin kuin viranomaisen. Toisaalta ymmärrämme, että esimerkiksi monimutkaiset konsernirakenteet voidaan huomioida täsmällisemmin, kun arviointi jätetään toimijalle.

Kannatamme esityksen perusteluissa (s. 153–154) mainittua näkemystä, että soveltamisalaan kuulumisen kriteerejä tulisi vielä tarkentaa antamalla asiasta valtioneuvoston asetus. Ehdotamme myös, että valvoville viranomaisille asetettaisiin velvollisuus olla yhteydessä soveltamisalaan kuuluviin toimijoihin ja kertoa soveltamisalaan kuulumisesta.

Valvottavien toimijoiden omat resurssit

Tämä huomio koskee ensi kädessä toimeenpanon jälkeistä käytännön toimintaa vahvasti säännellyllä **sähköverkkoalalla**. Kuten kyberturvallisuuden verkkosäätöä (EU) 2024/1366 todetaan kulojen korvaamisesta (11 artikla), uudesta sääntelystä johtuvat kulut täytyy voida kattaa verkkotarifeilla tai muilla asianmukaisilla mekanismeilla. Tämä on ensiarvoisen tärkeää huomioida vastaavasti myös NIS2-direktiivin täytäntöönpanossa, jotta ei tosiasiallisesti ajauduta kyberturvallisuuden heikentymiseen.

Viimeksi mainittu voisi käytännössä toteutua siten, että viranomaisten määräämistä toimenpiteistä aiheutuvat kulut haittaisivat suoraan toimijoiden omaehtoisen toiminnan taloudellisia edellytyksiä. Omaehtoiseen toimintaan luetaan ne kyber- ja fyysistä turvallisuutta parantavat toimenpiteet, joita sääntely ei edellytä, vaan jotka ovat toimijoiden oman innovoinnin ja vastuullisuuden tulosta. Tästä löytyy myös näyttöjä, sillä Suomen energia-alalla ei suuria kyberturvapoikkeamia ole tapahtunut. Tämä ei ole siitä kiinni, etteikö yrityksiä olisi ollut.

Yllä mainitun myötä, kaikissa viranomaisvaatimuksissa on ehdottoman tärkeää edellyttää viranomaiselta käsitystä toimijan mahdollisuuksista kattaa vaatimusten kulut. On myös varmistettava siitä, että vaatimukset eivät ohjaa toimijoiden resursseja vähämerkityksellisiin tehtäviin. Konkreettisena parannusehdotuksena edelliseen mainittakoon **toimijakohtaisesti esitetyt** sähköiset ilmoituk-

set ja lomakkeet. Tämä on liian harvoin käytetty toimintatapa, ottaen huomioon vahvan tunnistautumisen tuomat mahdollisuudet, sekä viranomaisilta jo entuudestaan löytyvät kattavat tiedot toimijoista.

Seuraamusmaksu

38 §:ssä seuraamusmaksu on sidottu "toimijan" maailmanlaajuiseen liikevaihtoon, mikä voi johtaa merkittävään vaihteluun seuraamusmaksun suuruudessa riippuen siitä, tulkitaanko "toimijaksi" koko konserni vai esimerkiksi yksittäinen tytäryhtiö. **Viranomaisen on syytä varautua soveltamisalaa koskevien sitovien tulkintojen tekemiseen jo toimijaluetteloa laadittaessa.**

Korostamme, että hallituksen esitys voi johtaa tilanteeseen, jossa esimerkiksi konsernin tytäryhtiöt katsotaan vaihtelevassa määrin itsenäisiksi toimijoiksi. Seuraamusmaksun määräytymisen epäselvyyksien lisäksi myös johdon vastuukysymykset voivat aiheuttaa epäselvyyttä tällaisissa tilanteissa. Korostamme aiemmin mainittua näkemystä siitä, että **soveltamisalaan kuulumisen kriteerejä tulisi vielä tarkentaa antamalla asiasta valtioneuvoston asetus.**

Viranomaisresurssit ja toimijoiden tukeminen

On ehdottoman tärkeää, että viranomaisilla on käytettävissään riittävät ja asiantuntevat resurssit toimijoiden tukemiseen. Tätä ei voi mitata henkilömäärällä, vaan konkreettisella osaamisella kyberturvallisuudesta ja valvottavan toimialan erityispiirteistä. **Tarjoamme myös energia-alan osamista asiaan ja kannustammekin viranomaisia tiiviiseen vuoropuheluun alan toimijoiden kanssa.** Hyviä käytäntöjä vuoropuheluun löytyy myös esimerkiksi Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin Kyberturvallisuuskeskukselta.

Luotamme siihen, että vuoropuhelu toteutuu viranomaista ohjeistamalla, mutta tarvittaessa asia on kirjattava myös säädöstekstiin, joka toisaalta on myös peruste viranomaisen resurssien tarkastelulle.

Lisätietoja asiassa antaa asiantuntija Tuukka Heikkilä, 040 828 1570, tuukka.heikkila@energia.fi